

Milliyetçilik... Ulusalçılık- Tartışmaları...

Türkiye’de uluslaşma kolay olmadı. Cumhuriyetin temel amacı, çağdaş bir toplum, çağdaş bir devlet yaratmaktı. Tanrı egemenliğine dayanan bir monarşiden, halk egemenliğine dayanan Cumhuriyete geçildi.

Alev COŞKUN

TBMM’de “milliyetçilik” ve “ulusalçılık” kavramları geçen hafta gündemin ön sıralarına taşındı.

Bu tartışma “milliyet”, “milliyetçilik”, “ulus devlet”, “ulusalçılık” kavramları üzerinde yoğunlaşıyor. Kısaca irdeleyelim. Avrupa’da 16. yüzyıldan sonra feodal sistem çözülmeye, onun yerine kapitalist üretim biçimi yerleşmeye başladı. Emekçiyi sömüren vahşi kapitalist sistem, 18. yüzyılda güçlendi ve emperyalizme dayanan sömürgeleşme de başladı. Öte yandan da Fransız ihtilalinin etkisiyle ulus devletler ortaya çıkıyordu.

Ulus devlet siyasal olarak örgütlenmiş belli bir toprak üzerinde bir arada yaşayan dil, tarih, kültürel özellikler ve ekonomik yönden ortak yaşam içinde bulunan insan topluluklarıdır.

İrkçılık, milliyetçilik ile eşdeğerde değildir. İrkçılık, kendi ırkını öteki ırklardan üstün sayar ve bu temel düşünceden bir siyasal ideoloji oluşturur. Bir ırkın ötekilerden üstün olduğunu öne süren kör ırkçılık insanlık dışı bir ideolojidir.

Bu girişten sonra yapılan konuşmalar acaba olumlu yönleriyle bakabilir miyiz? Her ikisi de şoven-ırkçı bir yönelim içinde değildirler. CHP milletvekili **Birgül A. Güler**, “İrk milliyetçiliğini bana ilerici-lik diye yutturamazsınız” diyordu. Bu da doğrudur. İster Kürt, ister Türk, herhangi bir milliyetçilik ilerici-lik olamaz. Güler, ayrıca “Sözlerim çarpıtıldı, Türk ile Kürt insanı, kültürel anlamda eşittir” dedi.

BDP milletvekili **Sırrı Sakık**’ın Meclis kürsüsünden “Kafkaslar’dan, Boşnaklardan gelenler siz bu ülkenin sahipleri değilsiniz... dağdan gelip başıyıcı kovma hakkına sahip değilsiniz” sözleri daha “vahimdir”.

Sakık, karşısındakini ırkçılıkla suçlar-ken kendisi ırkçılık yapıyordu. Ama neyse ki, sözlerinin yanlış anlaşıldığını söyledi.

Aslında, Türk milleti ya da Türk ulusu

kavramı bir dayatma olarak ortaya çıkmadı. “Türk” yüzyıllardan beri Anadolu’da yaşayan çeşitli topluluklara verilen ortak addır.

Üç akım

Osmanlı son yüzyılda gerileme dönemine girince, özellikle II. Meşrutiyet döneminde devleti kurtarmak için Osmanlılık, İslamcılık ve Türkçülük akımları ortaya çıktı.

Osmanlılık, Osmanlı devletinin yaşamını sürdürmesini, imparatorluk sınırları içinde yaşayan ve “millet” adı verilen toplulukların din, dil ve soyları ne olursa olsun “Osmanlılık” kavramı içinde kaynaşmasını öngörüyordu. Osmanlı devleti içindeki Türk, Rum, Yahudi, Ermeni, Kürt, Arap, Arnavut, Gürcü her soydan “millet” toplulukları eriyerek Osmanlı olacaktı. Ancak bu akım tutmadı.

Bunun üzerine **İslamcılık** akımına ağırlık verildi. İslamcılık düşüncesine göre devlet işlerinin kötüye gitmesinin nedeni din kurallarının bütünüyle uygulanmamasıdır. Bu nedenle “ümme” denilen “İslam milleti” düşüncesine “İslam ittihadı”, yani İslama bağlı olanların birleşmesi siyasetine öncelik verildi. Ama bu da tutmadı.

Bir diğer akım da “Pan-Türkizm” akımıdır ki bütün Türk topluluklarını birleştirmeyi amaçlıyor ve “Turancılığa” kadar gidiyordu. Bu da gerçekçi değildi ve tutmadı.

Ama, Osmanlı devletinde milliyetçilik akımları gelişti. Rumeli’de Yunanlılar ve Bulgarlar ayrıldılar. Milliyetçilik en son Türklere geldi.

Kimlik sorunu

Durumu anlatmak için, **Abdülhamit** zamanında Avrupa’da bulunan bir Jön Türk’ün anılarında geçen bir öyküden söz edelim. Birkaç arkadaşıyla Paris’te bir kütüphaneye dadanmış. Oraya bakan memur bunları ilgiyle izlemiş. Bir gün sormuş:

- Siz nesiniz? Bizimkiler bakışmışlar,

hepsi birden:

- Müslümanız. Fransız:
- Bu sizin dininiz. Milliyetiniz ne? Bizimkiler cevap vermişler:
- Biz Osmanlıyız, demişler. Adam gene tatmin olmamış:

- Bu, sizin tabiiyetiniz. Fakat milliyetiniz nedir?

- Bakın demiş, şuradakini görüyor musunuz? Ona sordum; “**Ermeniyim**” dedi. Bir de şurada oturan var; o da Rum olduğunu söyledi.

Jön Türk bu öyküyü anlattıktan sonra: İşte o zaman Türk olduğum aklıma geldi, diyor.

Bu gelişmenin tarihimizde en az 150 yıllık bir altyapısı vardır. Bu tarihsel arka planı bilmeden “**ahkâm kesmek**” doğru olmaz.

Atatürk, “**Pan-İslamizm**”e ve “**Pan-Türkizm**”e de karşıydı. Atatürk, tarihsel gerçeklere ve kültürel gelişmeye dayandı. 1930’larda kendisinin yazdığı “**Medeni Bilgiler**” kitabı bu konulara açıklık getirmiştir.

Türkiye halkı

Atatürk, Cumhuriyetin kuruluşunda Türklere bir üstünlük tanımamıştır. Örneğin “**Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türk soyuna Türk milleti denir**” demedi. Onun yerine “**Türkiye halkı**” deyimini kullandı. Konuya bugünleri görür gibi açıklık getirmiştir.

“**Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir... Bugünkü millet siyasi ve içtimai toplumumuz içinde Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hatta Lazlık veya Boşnaklık fikri propaganda edilmek istenmiş vatandaş ve millettaşlarımız vardır.... Bu millet efradı da (bireyleri de) umum Türk camiası (topluluğu) için aynı müşterek mazide (geçmiş), tarihe, ahlaka, hukuka sahip bulunuyorlar.**” (Medeni Bilgiler, TTK, s. 351)

Atatürk’ün düşündüğü Türk ulusu ortak geçmiş, ortak tarih, ortak ahlaka dayanmaktadır. Anadolu’da yaşayan Kürtler, Çerkezler, Lazlar, Boşnaklar, Gürcüler, Rumelililer aynı ortak geçmişe ve tarihe sahip çıkıyorlar.

Çok ilginçtir ki epeyce eleştiri alan Sakık’ın sözleri derinlemesine irdelenirse, bu ortak temalar görünür. Sakık kızgınlıkla ne diyor:

“**Çanakkale’ye bakın, orada sadece sizin atalarınız savaşmadı. Sonradan bu ülkeyi kendisine vatan edenler, Kafkaslar’dan, Boşnaklardan gelenler, siz bu ülkenin sahipleri değilsiniz...**”

Sakık, Kafkaslar’dan Rumeli’den gelenlere çatarken Çanakkale ortak malımızdır, orada Kürtler de savaştı, Milli Mücadele’de de Kürtler savaştı, bunlar ortak değerlerimizdir, diyor. Sakık, isteyerek ya da istemeden iç benliğindeki hepimizin ortak değerlerini ortaya koyuyor.

Böyle konuşunca da ünlü sosyal bilimci **Ernest Renan**’ın millet ve ulus tanımına destek veriyor. Renan diyor ki: “**Geçmişte kalan ortak şan, şeref ve acılar mirası ve gelecek için gerçekleştirilecek bir program.**” İşte ulusu yapan ortak unsurlar.

Sakık’ın Çanakkale Savaşı’na sahip çıkması, ortak geçmiş benimsediğinin tartışmasız kanıtıdır.

Bugün dünyanın hiçbir yerinde homojen bir ulus devlet yoktur. Avrupa’da yoktur. Hele Amerika... 72 çeşit millet bir olmuş daha önce tarihte olmayan bir ulusu “**Amerikan ulusunu**” ve “**Amerikan devletini**” yaratmıştır. Sorduğunuz zaman “**Ben Amerikalıyım**” diyor. Oysa kökenine bakın. Ya İtalyan, ya İskoç, ya İngiliz ya da Alman... Ama, ben Amerikalıyım, diyor.

İnsan topluluğunu ulus ya da millet yapan salt din, dil, ırk unsurları değildir. Örneğin din, dil, ırk ve kültür açısından oldukça homojen olan Araplar, tek bir ulus devlet içinde birleşmiyorlar. Bugün Türkiye’de yaşayan hiçbir ırk “**saf**”, değildir. Ne Türkler, ne Kürtler ne de diğer unsurlar... Bin yıldır Anadolu’da bütün ırklar ve soylar kaynaşmıştır.

Dil, din, ırk ve kültür birlikleri önemlidir. Ancak yetmez; ortak geçmiş, ortak acılar, ortak kıvançlar o insanları bir arada tutan en önemli unsurlardır. Bu nedenle; 30 yıldır terör var, ama Güneydoğu’daki Kürt vatandaşlarımız 700 yıllık ortak paydalar nedeniyle Türkiye’den ayrılmak istemiyorlar.

Birkaç söz de ulusalçılık için... Bugünün küreselleşme akımı karşısında, süper güçlere karşı kendi ulusunun milli çıkarlarını savunma, ulusalçılıktır. Ulusalçılık, kesin olarak şovenizmle karıştırılmamalıdır.

Türkiye’de uluslaşma kolay olmadı. Cumhuriyetin temel amacı, çağdaş bir toplum, çağdaş bir devlet yaratmaktır. Tanrı egemenliğine dayanan bir monarşiden, halk egemenliğine dayanan Cumhuriyete geçildi. Atatürk karmaşık bir etnik yapıdan, kendine güvenen çağdaş bir toplum, çağdaş bir ulus yapısına geçişi sağladı. **Türkiye Cumhuriyeti**, Anadolu ve Trakya toprakları üzerinde kaderde, kıvançta, sevinçte dayanışma içinde olan insanların ortak devletinin adıdır.

İşte bu oluşum bugün Ortadoğu’da en çağdaş, en ileri bir devlet ve toplum yapısına sahiptir.

Türkiye’de
3.049
Mehmet Yılmaz
VAR.

Mehmet Yılmaz var, kaç Ayşe Özdemir var biz iyi biliriz. Çünkü her şeyin tüm yollarında milyonlarca insana kargosunu ulaştırdık. Sizin için değerli olan bizim için değerlidir. Birlikte nice 10 yıllara!

Daima Önde